BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARIGA ONA TILI DARSLARINI O‘QITISHDA INNOVATSION METODLARDAN FOYDALANISH

Norbo‘tayeva Marjona Ilhom qizi
GDPI “Boshlang‘ich ta’lim” yo‘nalishi 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: ushbu tezisda boshlang‘ich sinf ona tili darslarini o‘qitishda innovatsion metodlardan foydalanish haqida fikr yuritilgan. Shuningdek, interfaol metodlar orqali o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, nutq madaniyati, ijodiy qobiliyati va darsga bo‘lgan qiziqishini rivojlantirish masalalari tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta’lim, ona tili, innovatsion metod, interfaol usul, pedagogik texnologiya, mustaqil fikrlash, kreativlik, ta’lim samaradorligi.

Abstract: This thesis discusses the importance of using innovative methods in teaching native language lessons in primary education. It also analyzes the role of interactive methods in developing students’ independent thinking, speech culture, creativity and interest in lessons.

Keywords: primary education, native language, innovative methods, interactive teaching, creativity, pedagogical technology, educational effectiveness.

Аннотация: В данной статье рассматривается значение инновационных методов в преподавании уроков родного языка в начальных классах. Анализируется роль интерактивных методов в развитии самостоятельного мышления, культуры речи и творческих способностей учащихся.

Ключевые слова: начальное образование, родной язык, инновационные методы, интерактивное обучение, педагогические технологии, творческое мышление.

Bugungi kunda ta’lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar o‘qituvchilardan dars jarayonini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etishni talab qilmoqda. Ayniqsa, boshlang‘ich ta’lim bosqichi barcha fanlarni o‘zlashtirishning poydevori hisoblanganligi sababli, ushbu davrda o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan qiziqishini oshirish muhim vazifalardan biridir. Shu nuqtai nazardan boshlang‘ich sinf ona tili darslarida innovatsion metodlardan foydalanish alohida ahamiyat kasb etadi.

Ona tili darslari o‘quvchilarning savodxonligini oshirish, og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish, erkin fikrlash hamda muloqot madaniyatini shakllantirishda muhim o‘rin tutadi. An’anaviy dars jarayonida o‘quvchi ko‘proq tinglovchi vazifasini bajaradi. Innovatsion metodlar esa o‘quvchini darsning faol ishtirokchisiga aylantiradi. Bu metodlar orqali o‘quvchilar mustaqil izlanishga, o‘z fikrini erkin ifodalashga va muammoli vaziyatlarga ijodiy yondashishga o‘rganadilar. 2-sinf ona tili darsliklarida matn bilan ishlash jarayonida “Insert” metodidan foydalanish samarali hisoblanadi. O‘quvchilar matnni o‘qish davomida o‘zlariga tanish bo‘lgan ma’lumotlarni, yangi tushunchalarni va tushunmagan joylarini maxsus belgilar orqali ajratib boradilar. Bu esa matnni chuqur anglashga yordam beradi. 4-sinf ona tili darsliklarida esa grammatik mavzularni mustahkamlashda “Sinkveyn” metodidan foydalanish samarali natija beradi. Masalan, “Vatan” mavzusida sinkveyn tuzish orqali o‘quvchilar so‘z boyligini oshiradi hamda fikrni qisqa va mazmunli ifodalashga o‘rganadilar.Shuningdek, boshlang‘ich sinf darsliklarida berilgan dialog va matnlarni rollarga bo‘lib o‘qish ham muhim innovatsion usullardan biri hisoblanadi. Bu usul o‘quvchilarning og‘zaki nutqini rivojlantirib, ifodali o‘qish ko‘nikmasini shakllantiradi. Ayniqsa, sahnalashtirish elementlari qo‘llanganda o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishi yanada ortadi. Ona tili darslarida AKT vositalaridan foydalanish ham darslikdagi mavzularni samarali tushuntirishga yordam beradi. Masalan, multimedia taqdimotlari, audio matnlar va interaktiv mashqlar orqali o‘quvchilarning mavzuni tezroq o‘zlashtirishi ta’minlanadi. Elektron darsliklar va animatsion materiallar esa o‘quvchilarning diqqatini jalb qilib, mavzuni esda saqlash imkoniyatini kuchaytiradi. Innovatsion metodlar deganda zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan interfaol usullar tushuniladi. Bunday metodlarga “Aqliy hujum”, “Klaster”, “BBB”, “Insert”, “Sinkveyn”, “Rolli o‘yinlar” kabi usullar kiradi. Ushbu metodlar o‘quvchilarning darsga qiziqishini oshirib, bilimlarni chuqur va mustahkam o‘zlashtirishga yordam beradi. Masalan, “Aqliy hujum” metodida o‘quvchilar ma’lum bir mavzu yuzasidan o‘z fikrlarini erkin bayon qiladilar. Bu esa ularda tezkor fikrlash va mantiqiy tafakkurni rivojlantiradi. “Klaster” metodida esa mavzu tarmoqlar asosida yoritilib, o‘quvchilarning fikrlarni tizimli bayon qilish ko‘nikmasi shakllanadi. “BBB” metodida o‘quvchilarning avvalgi va yangi bilimlari taqqoslanadi hamda mavzuni anglash darajasi oshadi.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari yosh jihatdan harakatchan, qiziquvchan va ko‘rgazmali vositalar orqali bilimni tez qabul qiluvchi bo‘ladilar. Shu sababli innovatsion metodlardan foydalanish dars samaradorligini oshiradi. Interfaol mashg‘ulotlar orqali o‘quvchilar darsda faol qatnashadi, jamoada ishlashni o‘rganadi va o‘ziga bo‘lgan ishonchi ortadi. Shuningdek, innovatsion metodlar o‘quvchilarning

ijodiy qobiliyatini rivojlantirishda ham muhim vosita hisoblanadi. Matn yaratish, hikoya tuzish, sahnalashtirish, guruhlarda ishlash kabi topshiriqlar o‘quvchilarning kreativ tafakkurini shakllantiradi. Natijada o‘quvchilarning nutqi ravonlashadi, lug‘at boyligi kengayadi hamda fikrni aniq ifodalash malakasi rivojlanadi. Bugungi raqamli davrda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ham ona tili darslarining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Multimedia vositalari, elektron darsliklar, videoroliklar va interaktiv testlar darslarni qiziqarli tashkil etishga yordam beradi. Ayniqsa, slaydlar, audio matnlar va animatsiyalar orqali mavzularni tushuntirish o‘quvchilarning diqqatini jalb qiladi va bilimlarni uzoq muddat xotirada saqlash imkonini beradi. O‘qituvchining innovatsion faoliyati ham muhim ahamiyatga ega. Pedagog har bir darsga ijodiy yondashib, mavzuga mos metodlarni tanlay bilishi kerak. Chunki metodlarning to‘g‘ri qo‘llanishi dars sifatini belgilaydi. O‘qituvchi zamonaviy texnologiyalarni puxta egallashi va ularni ta’lim jarayoniga samarali tatbiq etishi zarur.

Bilamizki, boshlang‘ich sinf ona tili darslarini o‘qitishda innovatsion metodlardan foydalanish o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi, mustaqil fikrlashini rivojlantiradi hamda ta’lim samaradorligini yuksaltiradi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan darslar barkamol, ijodkor va intellektual salohiyatli yoshlarni tarbiyalashda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni.

2. Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent, 2017.

3. Yo‘ldoshev J. Pedagogik texnologiyalar asoslari. – Toshkent, 2019.

4. Yuldasheva D.Sh., Toirova M.E. Ona tili. 4-sinf uchun darslik. IV qism. – T.: "Novda Edutainment", 2023.

5. Ziyodullayeva D. Boshlang‘ich ta’lim metodikasi. – Toshkent, 2020.

6. Shodiyeva B., G‘ulomova H. Ona tili va o‘qish savodxonligi. 2-sinf uchun darslik. II qism. – T.: "Novda Edutainment", 2023.

7. Wikipedia. https://uz.wikipedia.org